

Aracı Kurumlarda BSMV ve KDV Konusu İşlemler

BFS - 2008/05
İstanbul, 04.03.2008

Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinde verginin konusu, aşağıdaki iki unsurun birden var olmasına bağlanmıştır.

- a) Banka ve sigorta şirketlerince her ne şekilde olursa olsun, bir muamele yapılmış olması ve bundan dolayı,
- b) Kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben bir para alınmış bulunması.

Kanun'dan anlaşıldığına göre, verginin doğması için bir banka, aracı kurum veya sigorta şirketince her ne şekilde olursa olsun bir muamele yapılması ve bundan dolayı nakden veya hesaben bir para alınması gerekir. Başka deyişle, BSMV için yukarıdaki iki unsurun birlikte var olması şarttır. Bir muamele yapılmış olmakla beraber karşılığında bir para alınmış değilse vergiyi doğuran olayın meydana gelmeyeceği şüphesizdir. Öte yandan, banka veya sigorta şirketine lehine bir para alınmış fakat bu para bir muamele yapılmadan elde edilmişse vergiyi doğuran olay yine meydana gelmemiştir.

Banka ve sigorta muameleleri vergisi 6802 Sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinde düzenlenmiş olup, madde metni aynen aşağıya alınmıştır.

I - Mevzu, Vergiyi Doğuran Olay

Madde 28 - (3297 Sayılı Kanun'un 16. maddesiyle değişen şekli) Banka ve sigorta şirketlerinin 10.06.1985 tarihli ve 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla **kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar** banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla **lehlerine kalan paralar** ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) **da Banka Muameleleri Vergisi'ne tabidir.**

2279 sayılı Kanun'a göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar bu kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile uğraşması banker sayılmasını gerektirmez.

Madde metninden de görüleceği üzere aracı kurumlar da “Banker” sıfatı ile bu verginin mükellefidir ve müşterileri ile yaptıkları veya verdikleri hizmetler dolayısı ile lehlerine kalan para bu verginin matrahını oluşturmaktadır.

Kanun maddesinin 2. paragrafındaki aracı kurumlar ile ilgili belirleme önemli olup, bu bölüm aynen şöyledir:

“Kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım-satıma tavassut etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile.....”

Maddenin genelinde “lehe alınan para” ibaresi kullanılırken, menkul kıymet alım satımı işlemleri ile ilgili olarak **“lehlerine kalan paralar”** ibaresi kullanılmıştır. Görüldüğü üzere burada özel bir vurgulama yapılmıştır. Çünkü aracı kurumlar esas itibarıyla menkul kıymet alım-satımı yapmaktadır. **Bu ise bir aracılık faaliyetidir.** Aracılık faaliyeti esas olunca da aracı kurumun bu işten sağladığı gelir üzerinden BSMV ödenmektedir.

Aracı kurumların, genel olarak menkul kıymet alım-satımı veya aracılığı işlemleri BSMV kapsamına girmektedir. Bunların dışındaki işlemler ise BSMV kapsamına girmemektedir. Örneğin; danışmanlık hizmetleri, menkul kıymet saklama hizmetleri, kira gelirleri, sabit kıymet satışları BSMV değil KDV kapsamındadır. Mevduat faizi geliri ise ne BSMV (ve ne de KDV) kapsamına girmez. Bu çerçevede aracı kurumlar vermiş oldukları KDV beyannamelerinde KDV kapsamına giren faaliyetlerinin girdi KDV'lerini indirim konusu yapabilirler. Yine (2) no.lu KDV beyannamesi ile örneğin; “yurt dışından alınan ve Türkiye’de faydalanılan hizmetler dolayısıyla sorumlu sıfatıyla ödenen KDV” de aylık KDV beyannamesinde indirim konusu yapılır.

Aracı kurumların klasik anlamdaki aşağıdaki işlemleri;

- Menkul kıymet alım-satım aracılığı komisyonları,
- Halka arz aracılık komisyonları,
- Menkul kıymet al-sat kazançları,
- Repo gelirleri,
- Portföy yönetim gelirleri,
- Müşteriden alınan temerrüt faizleri,
- Kredili menkul kıymet işlemlerinden gelen faizler,
- T+2 zamanda hisse bedellerini ödeyemeyen müşteriler için kurum kaynaklarından yapılan finansman sebebiyle alınan bedeller,
- Temettü gelirleri (BSMV mükellefi olmayan iştirakler ile sinai şirketler haricindeki iştiraklerden gelen)

ve benzeri gelirler BSMV kapsamındadır.